

(*Dalje iz 1. kolone*)
sto, Manila, ima več kot 400,000
valcev. Vsi prebivalci otokov so Filipin-
ci a razun 70,000. Špansčina je uradni je-
zik. Prebivalstvo pa govori osmer-
deset različnih jezikov in več kot 80 narečij.
Izmed pridelkov Filipincev so koka-
sovi orehi, kopra (posušeno kokosovo
drevje) in kokosovo olje. Sladkor
tudi važen izvoz, kakor tudi tobak.
Sni gozdovi oddajajo ne le dragocene
marveč tudi gumij in kalofonijo. Ma-
nila lan se rabi za močne vrvi po vsem
svetu. Še mnogo drugih poljedelskih
delkov se izvažajo iz Filipinskih otokov.

Za svobodo in ljubezen

Marko Stojan

Roman iz Balkana.

Ko je ugotovil vse to sam pri sebi, je planil kvišku in sedel k prijateljem, ki so želeli v gruči na spodnjem koncu pograda ter si ubijali glave z ugrabljenimi, ne da bi se jim posrečilo zaključiti kaj pametnega.

V naglih, razburjenih besedah jim je povedal, kaj je našel.

"Mon Dieu!" je vzkliknil Estournelle. "Potem nadaljujmo! Kar se ni posrečilo siromaku v nekaj dneh, lahko opravimo mi z združenimi močmi v mnogo krajšem času..."

"Vrstili se bomo," je dejal Kazakov. "Ni zlomka, da ne bi priklopali na svetlo, čort vozi!"

Wheeler, ki je — iz lahke umernih vzrokov — še prav poseben hrepenel po svobodi, je hotel iti prvi na delo; toda Dušan je hotel začeti sam, češ, da si ogleda vse še natančneje. Izprosil si je poročnikovo električno svetiljko, postavil Kazakova k vratom, da je stražil in zakrival linico s svojimi ogromnimi pleči, in zlezel nato pod pograd, ne plašeč se več krvavih sledov umorstva, izvršenega nad vojvodo Vukom.

Brez težave je našel prav v kotu izdobljeno globoko luknjo, prostorno dovolj, da bi se moglo splaziti skozi njo še tako krepko možno telo. Toda luknja, ki je šla poosevno navzdol, še ni ustrezala svojemu namenu: imela je dno, ki ga je otipal Dušan z nogami.

Pri tej priliki je zadel na nekaj trdega, zvenčnega. Obrnil se je, zlezel v luknjo z glavom navzdol... opazuje še le tako, kakor utrudi in naporno je moralo biti jetniku delo kopanja... pogledal in našel močan nož s širokim rezilom, toda odlomljeno ostjo. Ta nož je bil edino orodje, s katerim se je bil vkopal jetnik med temelje Beas-kule, nadejaje se prej ko ne, da priklopi do kakšnega kanala. Toda — ali ni bilo takšno upanje pravcata igra v loteriji? Dušan se je zamislil: kaj, če ni ravnal mož morebiti na podlagi podatkov, ki jih je dobil po kakem čudnem naključju? Ali ni morda vedel, kam pride, ako grebe vztrajno dalje v započetni smeri? Ta misel je dala našemu prijatelju novega poguma; in ravno se je hotel vrniti k tovarišem, da jim pove rezultat svojega opazovanja, ko je zaslišal razločno udarce, ki so se bližali od nasprotni strani.

Ospnil je. Zazdalo se mu je, da je čul to kopanje že od začetka, da se je oglašalo iz dalje, še preden je bil zlezel v izkopano jamo... le on da se ni zavedel tega, smatraje udarcev morebiti za razburjeno utripanje krvi v svojih žilah.

Kdo koplje tu pod zemljo? Prijatelj? To ni mogoče — bilo bi prekmalu... Tuji, ki hočejo rešiti kakega drugega jetnika? Delavci ali vojaki, opravljajoči kdo ve kakšno zagonetno in nerazumljivo mu povelje svojih predstojnikov? Mimo vseh teh vprašanj se je polastila Dušana pravcata mrzlična želja, kopati neznanec naproti; porabil je nož svojega prednika in začel rahljati omet okrog velikega štirigelnega kamna, ki ga je imel tik pred nosom, vzdignega posevno, kakor da tvori del nekakšnega oboka ali kakor da spada k temeljem stavbe, ki se je podrla že zdavnaj, na njenih razvalinah pa so postavili Beaskulo — stolp krvi. Jedva da se je zmenil pri tem poslu za svoje tovariše, ki so ga opazovali z razburjeno radovednostjo in kar trepetali napetosti, ko jim je po-

ročal v kratkih zamolkih klikih o svojem opazovanju.

Zdajci pa je začutil, da rahljajo kamen tudi z nasprotni strani in da se ne majo le on sam, marveč vsa plast, ki ga obdaja. V instinktivni težnji, varovati se pred morebitnim vrtanjem, se je umaknil navzgor ravno še pravočasno, da ga ni potegnili za sabo gruči zidu, ki se je razsula in zaropotala na skrite kopače...

Pot je bila odprta... toliko prej, nego bi si bili drznili upati v najsmelejšem snu, da se je povprašal na tihem sleherni izmed petorice: Ali nas obdaja doba čudežev, ali blazne, gorostasne sanje?

Poslednji je zapustil celico Kazakov, ki se je umaknil s svojega mesta pri vratih mirno, počasi in dostojanstveno, kakor star bojevnik s svoje postojanke.

Ko so bili vsi rešenci v rovu, je dejal Marko premišljeno... kakor bi se bal odgovora, ki ga je bila slutnja že začrtala v njegove možgane:

"Vi ste zdaj otihi... O vojvodi Vuku pa, pravite, da ne veste ničesar?"

Dušan se je potipal po prsih, kjer je imel spravljeno ono strašno relikvijo umorjenega junaka, zavito v žepno rutico.

"Bil je v naši celici," je dejal, "a zdaj ga ni več. Pač pa smo našli tla obrizgana s skoraj še svežo krvjo..."

"Proketo!" je zahropel Proka. "Ali nemara pa niso umorili Vuka... odvedli so ga morebiti drugam..."

"Bil je tam," je ponovil Dušan. "Evo ti ovoja z njegovim imenom."

Pomnil je rešiteljem papir, ki so ga bili pobrali na tleh.

"Strašno!" je zamrmral Marko. "Toda morebiti so ga preselili v drugo celico. Bratje", se je obrnil k vsem skupaj, "ne preostaja nam drugega kakor izvršiti delo po prvotnem načrtu."

"Našli smo tudi to," je nadaljeval Dušan resno in izvelike iz nedrja krvavi zavoj. Pošastno so se zabelili blesti prsti odsekane roke v luči Prokine svetiljke.

Vsi so se sklonili strahoma bliže.

"Levica je..." je menil Marko. "Bože mili... to je roka vojvode Vuka! Poznam jo po tej le poškodbi: bil sem poleg,

ko ga je oprasnila turška krogla, streljajočega izza drevesa, in mu odnesla prvi člen kazalca... Bratje — našega Vuka ni več; poginil je pod turškim nožem!"

Dušan in Jankovič sta povedala v naglih besedah, kaj so zasledili v celici ob svoji prvi preiskavi.

Strašno je bilo gledati krčevito igro mišic na obrazih Marka, Proke in Pera, ko so poslušali to povest. Dušan, ki je sam komaj premagoval svojo bol, se je zavedal v tem trenutku pregloboko, da najbridejše solze niso tiste, ki dero potokoma po licih: vse huje peko solze, ki jih dušita ponos in moška resnoba v dnu srca, polnega ljubezni in mehke, kakor je polno krutega junaštva.

"Dva imamo osvetiti!" je zamrmral Marko naposled z grobnim glasom. "Jova in vojvodo Vuka... Toda naše delo ni to, tovariši! Hitimo — zunaj se dela dan, in ogromen trud leži še pred nami..."

Prekinil ga je glasen krik, ki se je razlegel zamolklo nedaleč od njih, nekako bolj pri vrhu. Sledilo mu je teptanje... kakor da dirja čim dalje več ljudi sem ter tja... in besno kričanje v turškem jeziku.

Marko in Dušan sta razločila besedo:

"Ušii!"

"Pozor!" je šepnil stari Proka in si potegnil z rokavom po očeh. "Zasledili so vaš beg!"

"Hitimo!" so vzkliknili vsi z enim glasom.

"Stojte!" jih je ustavil Marko. "Da, vi, ki niste oboroženi — Dušan, Francoz, Anglež, Rus in ti, Mihajlo — vi bežite, umaknite se in čakajte nas bolj zadaj. Mi pa se jim moramo ustaviti, drugače zasledje našo pot in pri- mejo — ako ne nas, pa vsaj starega Efrajma, čigar je hiša. Žid je Žid, a človek je, in ne smemo

ga prepustiti pogubi brez njegove krivde..."

"Dobro!" Pero je stopil pred Marka in Proka. "Ustaviti jih treba, da... Ali, če jih požene- mo nazaj samo z noži in krogla- mi, ohranijo našo sled vse eno — dobe jo prej ko slej... Ne, brata! Tu mora govoriti dinami- mit, ki briše sledove temeljiteje: za kupom razvalin bodo iskali kanala še dolgo... Umaknite se vi vsi, pustite mene samega; ne žrtvujta se, Marko in Proka! Večja in slavnější junaka sta od mene, potrebnejša sta naši skupni, sveti stvari; in ti, Marko, si obljudil svojo pomoč prijateljem, ki je ne morejo pogrešati: pusti mene, da izvršim delo!"

Marko je hotel ugovarjati. On ni bil izmed tistih, ki so pripravljene se umakniti drugemu, kjer se obeta nevarnost in čast.

Toda ropot, ki se je začel v tistem trenutku, je opomnil njega in vse ostale, da ne morejo več gubiti časa s prerekanjem za prvenstvo. Turki so bili našli rov pod pogradom... bili so jim na sledi! Odrinili, razdrli so leseni oder — vsak trenutek se morajo pojaviti pred njimi!...

Ta nevarnost je prepričala tudi Marka; nemo je pokimal Peru, spogledal se s Proko in potegnil Dušana za seboj. Planili so naprej, v temo, v globino rova, in prepustili junaškega Pera njegovi usodi...

Daleč tam, kjer je delal kanal ovinek, se je Marko ustavil, zadržal tovariše z roko, pokleknil in se stisnil k zidu, da vidi, kaj stori branitelj, ki si je bil prilastil nalogo, preprečiti njihovo zasledovanje.

Pero pa je ravnal tako le: Kakor hitro je videl, da mu tovariši ne mislijo braniti, je skočil k odprtini in postavil slepico v njeno bližino, tako da je svetila baš tja, kjer se je moral pokazati prvi preganjalec, ki prile- ze iz celice v rov.

Nato je hitel nazaj, ter pokleknil za kup kamenja in prsti, ki so jo bili zvezli nazaj, da o- svobodno izhod; rov je bil tam za polovico ožji, in prst ga je krila vsega, razen glave. Potuhnil se je, kolikor je mogel, izdri pišto- lo samostrelko, odprl varnostni- co in pomeril, dočim je poiskala njegova levica za pasom bombo in patrono z dinamitom ter po- ložila oboje na suho mesto v ne- posrednem dosegu...

Krik zasledovalcev je bil ne- koliko pojenjal; očividno so ve- deli zdaj, kaj jim je storiti.

Zato pa se je začelo šumenje ometa, ki se je krušil pod njiho- vimi nogami in se usipal v rov.

V naslednjem trenutku se je pojavila dvojica nog v vojaških opankih... hlače... spodnji život... roka, ki je držala puš- ko z nasajenim bajonetom...

Prvi vojak, sajest Anatolec, je stal v rovu in uprl leskečoče se oči v temo.

Ozrl se je nazaj in zaklical to- varišem nekaj nerazumljivega.

Pero je hotel že skriti kaza- lec na petelinu; toda mahoma je odstavil pištolo, kakor da je sklenil počakati.

Turški vojak ni hitel naprej; ustavil se je bil tik pod odprtino in poklical tovariše. Začeli so lezti za njim: eden... dva...

Segel je po užigalici, zapalil prižgalno vrstico in odskočil: Ko jih je bilo pet in je pokazal

tu je bilo posledje carstvo smrti in uničenja... Zdajci pa se je spo- mnil in planil nazaj — po slepicu ki jo je bil pustil tam. Čemu bi zavrgel luč, dragoceno vodnjico v tej podzemeljski deželi?...

Le malo trenutkov je izgubil s tem; upal jih je dohiti z na- glim begom. In res... bil je že tik pred ovinkom, kjer je čakal divji Marko in opazoval smelo tovarišev početje s krčevito ra- dovednostjo...

Toda prehitelo ga je. Strašno tresak je planil po rovi... peča luč je napolnila kanal v trenutku... obenem s silovitimi puhom razstrelnih plinov se je razbriznilo železje in kamnina toča...

(Dalje prihodnjik)

Hišo za eno družino se prodaja po skrajno nizki ceni. Velik lot, sadno drevje, itd. v primernem kraju, nizki bolemi. Prodati se mora radi bolemi. 105 Palmetto St. (Broadway Glendale) — Pokličite lastnika na KEnmore 1076.

V najem se oddajo stanovanja od 2 do 4 sobe; gorka voda, kopališče, to- ka najemnina. — Vprašajte na 6424 Spilker Ave.

NAZNANILO in ZAHVALA

S tožnim in potrjim srcem naznanjamo sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da nam je kruta smrt izrgala iz naše srede našega ljubljenega so- prga in dragega očeta

FRANK VRABEC

Pokojni je prestal hude bolečine, katere je trpel leto in pol, dokler ga ni nemila smr- rešila nadaljnih muk. Blagopokojnik je bil rojen dne 18. septembra, 1895 leta v Mo- kronogu, nato pa je bival v Trebnjem, odkoder je prišel v Ameriko leta 1913. Umrl je dne 1. oktobra, 1935, pokopali smo ga dne 5. oktobra po cerkvenih obredih iz cerkve Marije Vnebovzetja.

V dolžnost si štejemo, da se tem potom iskreno zahvalimo vsem onim, ki so nam bili v pomoč in tolažbo, v času naše britkosti. Najlepšo zahvalo naj sprej- mejo vsi, ki so na kakršenkoli način nam pomagali. Lepa hvala sledečim, ki so darovali prekrasne vence, ki so krasili krsto pokojnika: Mr. in Mrs. Simončić in družini, Mr. Frank Hočvar, Mr. in Mrs. Charles Lah, Frank in hčerka Anna Za- višek, Mr. in Mrs. Frank Dolšak in družini, Mr. in Mrs. Anthony Hrovatič, Mr. in Mrs. Steve Yamnik, Mr. in Mrs. Frank Fajfar in družini, Mr. in Mrs. Louis Urbas in družini, Mr. in Mrs. John Škof in družini, Mr. in Mrs. Joe Yanžević, Mrs. Mali Strumbel, Mr. in Mrs. Jerry Glavač in družini, Mr. in Mrs. Louis Tratter in družini, Mr. in Mrs. Martin Mustar in družini, Mr. in Mrs. John Balish in družini, Mr. in Mrs. Frank Kalan in družini, Mr. Anton Kalan in sin, Mr. in Mrs. Frank Clev- sek in družini, Mr. in Mrs. Anton Novak in družini, Fisher Body Company, Cle- land Division, Employees Woodmill Fisher Body, Cleveland Division, društvo "Car- niola Tent" št. 1288 T. M. in društvo "Cleveland" št. 126 S. N. P. J.

Iskrena zahvala tudi sledečim, ki so darovali za sv. maše, ki se bodo brale za mir in pokoj duše pokojnika: Mr. in Mrs. Anton Roje, Mr. in Mrs. Frank Longar, Mr. in Mrs. John Zupančič, Mr. in Mrs. Matt Kolar, Mr. in Mrs. Gržinec, Mr. in Mrs. Frank Matko, Mr. in Mrs. John Potočnik, Fred in Hermina Zupančič, Mr. in Mrs. Jerry Glavač, Mrs. Josephine Svete, Mr. in Mrs. Louis Marn, Mr. John Glavač, Mrs. Kaučič, Mr. in Mrs. Frank Kisovec, Mr. in Mrs. Anton Novak, Annie in Mrs. Završek, Mrs. Anthony Potokar, Mr. in Mrs. Frank Yamnik, Mr. in Mrs. Leo Kališek, Mr. in Mrs. John Okičič, Mr. Joseph Stussek, Mr. in Mrs. Frank Cla- pee, Mr. in Mrs. Roman Maver, Mr. in Mrs. Joe Miklič, Mr. in Mrs. Frank Poje ter Mr. in Mrs. Frank Kovačič.

Prisrčna zahvala tudi sledečim, ki so dali svoje avtomobile brezplačno na razpolago pri pogrebu: Mr. Anthony Hrovatič, Mr. Frank Dolšak, Mr. Anton Bren- čič, Mr. Zimmerman, Mr. Frank Yamnik, Mr. Joe Miklich, Mr. Frank Makarovich, Mr. Anton Kalan, Mr. Unetič, Mr. Bill Baller, Mrs. Josephine Svete, Mr. Frank Matko in Mr. Frank Lužar.

Lepo se zahvaljujemo tudi Rev. Hribarju za njegov obisk v hišo in spre- stvo na pokopališče ter opravljene cerkvene obrede, kot tudi pogrebniku August F. Svetek za vzorno urejen pogreb.

Se enkrat iskrena vam hvala vsem skupaj, ako pa smo slučajno izpustili ka- ko ime, prosimo, oprostite nam, ter se vam enako lepo in najiskreneje zahvaljuje- mo.

Ti, predragi naš soprog in oče, ki si nam bil vedno dober in ljubeč, prestal si trnjevo pot življenja ter se od nas za vedno ločil v prezgodnji grob. A Tvoj duh bo vedno med nami in spominjali se Te bomo dokler se ne snidemo skupaj v raju večnega miru!

Prezgodaj si nas Ti zapustil, Tvoj dom je sedaj hladni grob, Počivaj v miru nepozabni In večna luč naj sveti Ti!

Zahujoči ostali:

ANNA VRABEC, soproga; STANLEY, sin; v starem kraju pa oče, brat in tri sestre.

V Clevelandu, O., dne 31. oktobra, 1935.

BRAZIS TAILORS nudijo

OBLEKE — SUKNJIČE — VRHNJE SUKNJE narejene po vaši meri

Prvovrstno blago \$21.00 Prvovrstno delo

MILL-END HLAČE narejene po meri \$3.75

Hranilne vloge na International posojilnici se vzame po cenah, ki so na trgu.

BRAZIS TAILORS 6113 St. Clair Ave.

NE TVEGAJTE — IGRAJTE SE VARNO

Z VASIMI

HRANILNIMI KNJIZICAMI NA POSOJILNICAH

Kupite pohištvo, peč, preproge, radio aparate, električne ledenice in pralne stroje.

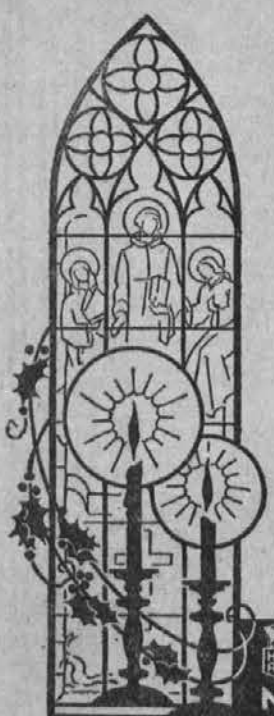
Mi plačujemo najvišje cene na trgu za hranilne knjižice. Mi prodajamo naše blago po najnižjih cenah.

THE KRICHMAN & PERUSEK FURNITURE CO.

15428-32 WATERLOO RD.

ODPRTO OB VECERIH KEnmore 0164 VOGAL E. 156 ST.

Poleg Ben Franklin 5 & 10 Cent trgovine.

BOŽIČ V JUGOSLAVIJI

PRIDITE! PREZIVITE BOŽIČNE PRAZNIKE V STARI DOMOVINI

Parniki iz New Yorka:

New York - - - - 5. decembra

Bremen - - - - 7. decembra

Albert Ballin - - 12. decembra

Europa - - - - 15. decembra

Ekspresni vlak ob BREMEN in EUROPA v Bremerhaven jamči udobno potovanje do Ljubljane. Istotako točne zveze iz Hamburga.

Za pojasnila vprašajte lokalnega agenta ali

HAMBURG-AMERICAN LINE NORTH GERMAN LLOYD

1119 EUCLID AVENUE, CLEVELAND, O.

LOUIS OBLAK

Prodajalna pohištva in vseh potrebnih za dom

6303 Glass Ave.

HEnderson 2978